

BOUWSTENEN VOOR INNOVATIE NAAR DUURZAME LANDBOUW

Jan Buurma, Abco de Buck en Ben Klein Swormink

De samenleving vraagt van boeren en tuinders innovatie in de richting van een meer duurzame productie. De toepassing van milieuvriendelijke technieken door boeren en tuinders verbreidt zich echter minder snel dan beoogd. Het ministerie van LNV wil de innovatie een nieuwe impuls geven, door de omgeving van de agrarische ondernemer meer bij het proces te betrekken. Een projectteam van het LEI, PPO en IMAG ontwikkelde hiervoor het concept van socio-technische netwerken.

Waarden van duurzame landbouw

Aan vooruitziende vertegenwoordigers van de primaire productie, handel/verwerking en kennis/advies is gevraagd welke waarden de plantaardige sectoren zouden moeten nastreven om gunstige perspectieven voor de komende 25 jaar te houden. Tabel 1 geeft een overzicht van de gekozen waarden met een indeling naar mens, markt en maatschappij.

De vertegenwoordigers van de primaire productie, handel/verwerking respectievelijk kennis/advies blijken sterk te verschillen in hun waarden-voorkeuren. De verschillen zijn weergegeven in tabel 2. De tabel laat zien, dat de vertegenwoordigers van de primaire productie hun waardes vooral leggen op mens en markt. De vertegenwoordigers van handel/verwerking scoren vooral op markt en maatschappij, en de vertegenwoordigers van kennis/advies vooral op mens en maatschappij. De drie categorieën hebben dus ieder hun eigen blinde vlek.

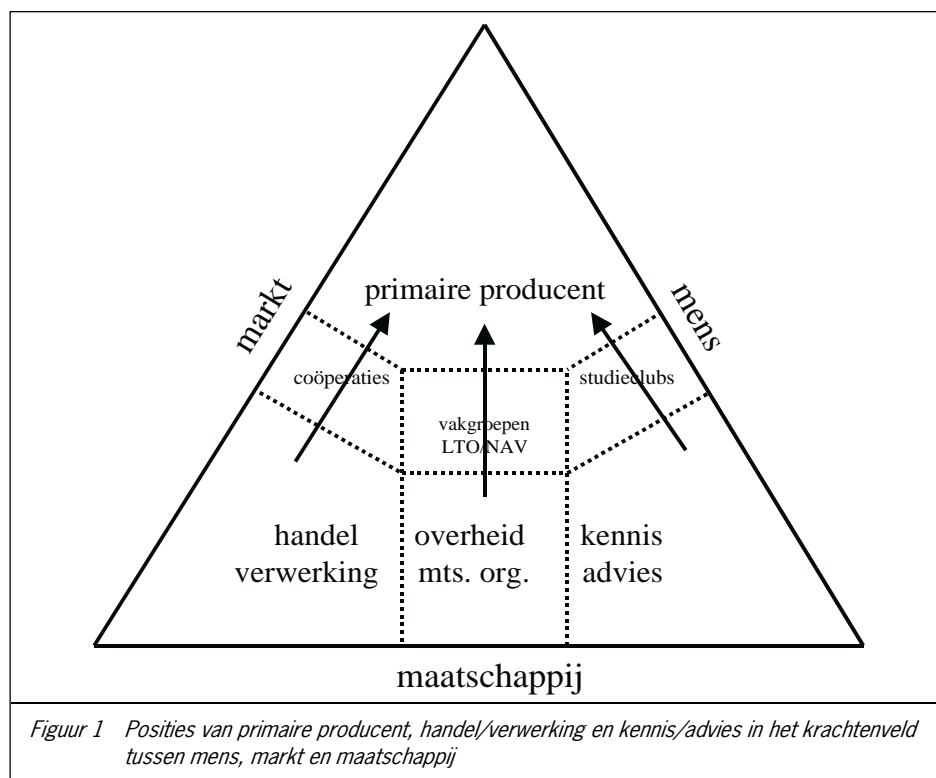
Mens	Markt	Maatschappij
Motivatie	Voedselzekerheid	Zorg voor aarde
Ondernemerschap	Transparantie	Zorg voor mensen
Flexibiliteit	Voedselkwaliteit	Leefbaar platteland
Innovatie	Internationalisering	Regionale diversiteit
Kennis	Productie-efficiëntie	Waardering
Spiritualiteit	Schaalvergroting	Samenwerking
	Uniformiteit	
	Competentie	

	Primaire productie (n=3)	Handel/verwerking (n=4)	Kennis/advies (n=3)	Totaal
Mens	5	2	7	14
Markt	8	11	3	22
Maatschappij	2	7	5	14
Totaal	15	20	15	50

Socio-technische netwerken

Het patroon van primaire aandachtsvelden en blinde vlekken in het krachtenveld van mens, markt en maatschappij kan worden samengevat in een driehoek. De betreffende driehoek is geschetst in figuur 1. In de figuur zijn tevens de posities van overheid, maatschappelijke organisaties en diverse intermediaire organisaties (coöperaties, vakgroepen, studieclubs) aangegeven. De gedachtegang bij de 'waarden-driehoek' is nu dat primaire producenten pas meegaan in transities als handel/verwerking, kennis/advies en maatschappe-

lijk middenveld min of meer overeenkomstige signalen bij hen op tafel leggen. Vanuit het besef dat voor transitie eenduidige signalen nodig zijn, is het concept van socio-technische netwerken ontstaan. Zo'n netwerk is te vergelijken met een coalitie van partijen die een regeerakkoord gaat uitvoeren. Het projectteam van het LEI, PPO en IMAG is anno 2003 bezig met het opzetten van twee socio-technische netwerken: één rond geïntegreerde plaagbeheersing in chrysanten en één rond rijpadensystemen in de biologische akkerbouw/vollegrondsgroenteteelt.

Meer informatie:

Rapport 6.03.12 *Innovatieprocessen in de praktijk; grondslagen voor een eigentijds innovatiedrieluik*